

ความร่วมมือของภาครัฐและชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์ของหมู่บ้านแม่กำปอง
อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่
**Public and Community Cooperation Management of Mae Kampong
Village, Mae On District, Chiang Mai Province**

จุฑาทิพย์ แร่เพชร และ รุ่งอรุณ บุญสายันต์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Jutatip Raepet and Rungarun Boonsayan

Khon Kaen University, Thailand

Corresponding Author, Email: khunhererae@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์ของหมู่บ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาเงื่อนไขความสำเร็จที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโฮมสเตย์ของหมู่บ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งได้ใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีประสบการณ์ในการจัดการโฮมสเตย์รวมถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากภาครัฐจำนวน 5 คน และชุมชนจำนวน 29 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 34 คน จากนั้นจึงนำมาข้อมูลมาสรุป เรียบเรียง จัดหมวดหมู่ ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความร่วมมือของภาครัฐและชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์เกิดจากความร่วมมือทั้ง 3 ประการคือ การชักชวนเข้าร่วม (Cooptation) การรวมกันเป็นแนวร่วม (Coalition) และการต่อรอง (Bargaining) ซึ่งนำไปสู่การจัดการโฮมสเตย์ร่วมกันภายใต้การจัดการมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย 7 ประการ โดยสามารถแบ่งการดำเนินการของแต่ละภาคส่วนได้ดังนี้ การดำเนินการของภาครัฐประกอบด้วย ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านมูลค่าเพิ่ม และการดำเนินการของชุมชนประกอบด้วย ด้านที่พัก ด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและบริการ และด้านการส่งเสริมด้านส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ จากการดำเนินการของแต่ละภาคส่วนเป็นการดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์ร่วมกันในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวของหมู่บ้านแม่กำปองซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จทั้ง 3 ด้าน คือ ด้าน

* วันที่รับบทความ: 30 เมษายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 9 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 10 พฤษภาคม 2564

Received: April 30, 2021; Revised: May 9, 2021; Accepted: May 10, 2021

สังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน 2) พบว่า เงื่อนไขความสำเร็จในการจัดการโฮมสเตย์เกิดจากปัจจัยหลัก 2 ประการ คือ ปัจจัยการจัดการทั่วไป ประกอบด้วย คน (Man) งบประมาณ (Budget) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดการเข้าพัก ซึ่งสามารถจัดลำดับความสำคัญได้ดังนี้ ที่ตั้ง วิถีชีวิต และมาตรฐานโฮมสเตย์ของหมู่บ้านกำปอง

คำสำคัญ: ความร่วมมือ; การจัดการโฮมสเตย์; โฮมสเตย์หมู่บ้านแม่กำปอง

Abstracts

This research There are two study objectives: 1) to study cooperation between government sectors. And community in homestay management of Mae Kampong Village, Village No. 3, Huay Kaew Sub-district, Mae On District, Chiang Mai Province 2) to study the success conditions related to homestay management of Mae Kampong Village, Village No. 3, Huay Kaew Sub-district. Mae On District, Chiang Mai Province This is a qualitative study (Qualitative Research), which is used in interviews to collect data. The investigators assigned a pool of informants from stakeholders and experienced in homestay management, as well as other relevant elements. It consisted of 5 key informants from the government sector and 29 people in the community, totaling 34 people, and the information was then used to summarize, compile, categorize, interpret and analyze content (Content Analysis).

The results of the study found that 1) the cooperation of the government and the community in homestay management was the result of three cooperation: cooptation, coalition, and bargaining. This leads to joint homestay management under 7 Thai homestay standards management, which can be categorized by each sector as follows: The government's actions consisted of In terms of tourism activities in the area Environment And value added And the actions of the community include accommodation, safety for tourists Management and service And promotion, promotion, marketing and public relations From the actions of each sector, it is an action to bring about mutual results in driving tourism in Mae Kampong Village, which leads to success in 3 areas: social, economic and environmental aspects of the community. The conditions for the success of homestay management are due to two main factors: general management factors: man, budget, material, and occupancy factor. The priorities can be set as follows: Location, lifestyle and homestay standards of Kampong Village.

Keywords: Cooperation; Homestay Management; Homestay Mae Kampong Village

บทนำ

ในการบริหารจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้นควรมีรูปแบบการบริหารใน 2 ระดับ คือระดับแนวนอน ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานต่างๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้อง และระดับแนวตั้ง คือ หน่วยงานของรัฐในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรที่ไม่ใช่ของรัฐบาล แต่มีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวแทนปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวม และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แรงงาน ความรู้ ตามอำนาจของผู้คนในท้องถิ่นได้ ซึ่งการบริหารดำเนินงานควรครอบคลุมในเรื่องต่างๆ เช่น ควบคุมบริหารให้เป็นไปตามแผนแม่บทที่วางไว้ในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง (วรรณพร วณิชชานุกร, 2540: 52) และในการจัดการการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนคือ โฮมสเตย์ (Homestay) เป็นการท่องเที่ยวที่จะต้องพักรวมกับเจ้าของบ้านซึ่งอยู่ชายคาเดียวกัน โดยมีห้องพักหรือพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวได้พักชั่วคราว (สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน, 2555 : ออนไลน์)

โฮมสเตย์ (Homestay) ที่ได้รับความนิยมอย่างมากของจังหวัดเชียงใหม่ โฮมสเตย์หมู่บ้านแม่กำปอง หมู่บ้านแม่กำปอง ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ก่อตั้งมาแล้วประมาณ 100 กว่าปี บ้านเรือนตั้งอยู่ใกล้แม่น้ำลำห้วย ชาวบ้านแม่กำปองเป็นชาวพื้นเมืองที่อพยพมาจากอำเภอดอยสะเก็ด ในสมัยก่อนมีดอกไม้ชนิดหนึ่งลักษณะดอกสีเหลืองแดงขึ้นอยู่ตามริมแม่น้ำลำห้วยเรียกว่า ดอกกำปอง ดังนั้นชื่อของหมู่บ้านจึงได้เรียกตามชื่อของดอกไม้รวมกับแม่น้ำเป็น บ้านแม่กำปอง หมู่บ้านแม่กำปองมีภูมิปัญญาชาวบ้านโดดเด่นในเรื่องของใบเมี่ยงหรือใบชา และกาแฟ ตั้งแต่การปลูกกระทั่งการแปรรูป นอกจากนี้หมู่บ้านแม่กำปองก็มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นคือ น้ำตกแม่กำปองที่มีความสูงลดหลั่นเป็นชั้น ๆ มีดอยม่อนล้านซึ่งเป็นจุดที่สูงที่สุดของอำเภอแม่ออน มีดอกซากุระบาน และที่สำคัญคือวิถีชุมชนของหมู่บ้านแม่กำปอง โฮมสเตย์หมู่บ้านแม่กำปองได้เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2543 โดยการเปิดเป็นหมู่บ้านโฮมสเตย์เชิงอนุรักษ์ ต่อมาพ.ศ. 2547 โฮมสเตย์หมู่บ้านแม่กำปองได้เป็นโฮมสเตย์ที่ได้รับรางวัลมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย กระทั่ง พ.ศ. 2560 หมู่บ้านแม่กำปองยังคงได้รับรางวัลมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยอย่างต่อเนื่องและได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก (กรมการท่องเที่ยว, 2555 : ออนไลน์)

นอกจากนี้ จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปองที่พบว่า ชุมชนแม่กำปองส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม ทำการเกษตรและรับจ้าง มีแหล่งรายได้จากการท่องเที่ยวโดยการทำโฮมสเตย์ และเป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนอีกทั้งความสำเร็จของชุมชนก็เกิดจากกลุ่มผู้นำมีการกำหนดระเบียบ และมาตรการในด้านต่าง ๆ (จักรพันธ์ ภูมิสุทธาผล, 2557 : 131)

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาถึงความร่วมมือในการจัดการโฮมสเตย์ระหว่างภาครัฐซึ่งประกอบด้วยบุคลากรของท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคชุมชนอันประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารโฮมสเตย์ และประชาชนทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ว่ามีความร่วมมือในการจัดการโฮมสเตย์ของชุมชนอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์ของหมู่บ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาเงื่อนไขความสำเร็จที่เกี่ยวกับการจัดการโฮมสเตย์ของหมู่บ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์ของหมู่บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ (Interview) ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีประสบการณ์ในการจัดการโฮมสเตย์รวมถึงองค์กรประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของภาครัฐ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1) สมาชิกสภาเทศบาลหมู่ที่ 3	จำนวน	1	คน
2) ผู้ใหญ่บ้าน	จำนวน	1	คน
3) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	จำนวน	1	คน
4) คณะกรรมการหมู่บ้าน	จำนวน	2	คน

และผู้ให้ข้อมูลสำคัญของชุมชน จำนวน 29 คน ประกอบด้วย

1) เจ้าของโฮมสเตย์	จำนวน	19	คน
2) มัคคุเทศก์ท้องถิ่น	จำนวน	2	คน
3) ผู้ประกอบการอื่น ๆ	จำนวน	5	คน
4) ประชาชนทั่วไป	จำนวน	3	คน

รวมทั้งสิ้น 34 คน โดยได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview)

1) สร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการศึกษา โดยแบบสัมภาษณ์ได้สร้างจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแบบสัมภาษณ์ให้เป็นไปตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3) หลังจากได้แบบสัมภาษณ์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์แล้วจึงนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูล (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2551: 271-279)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

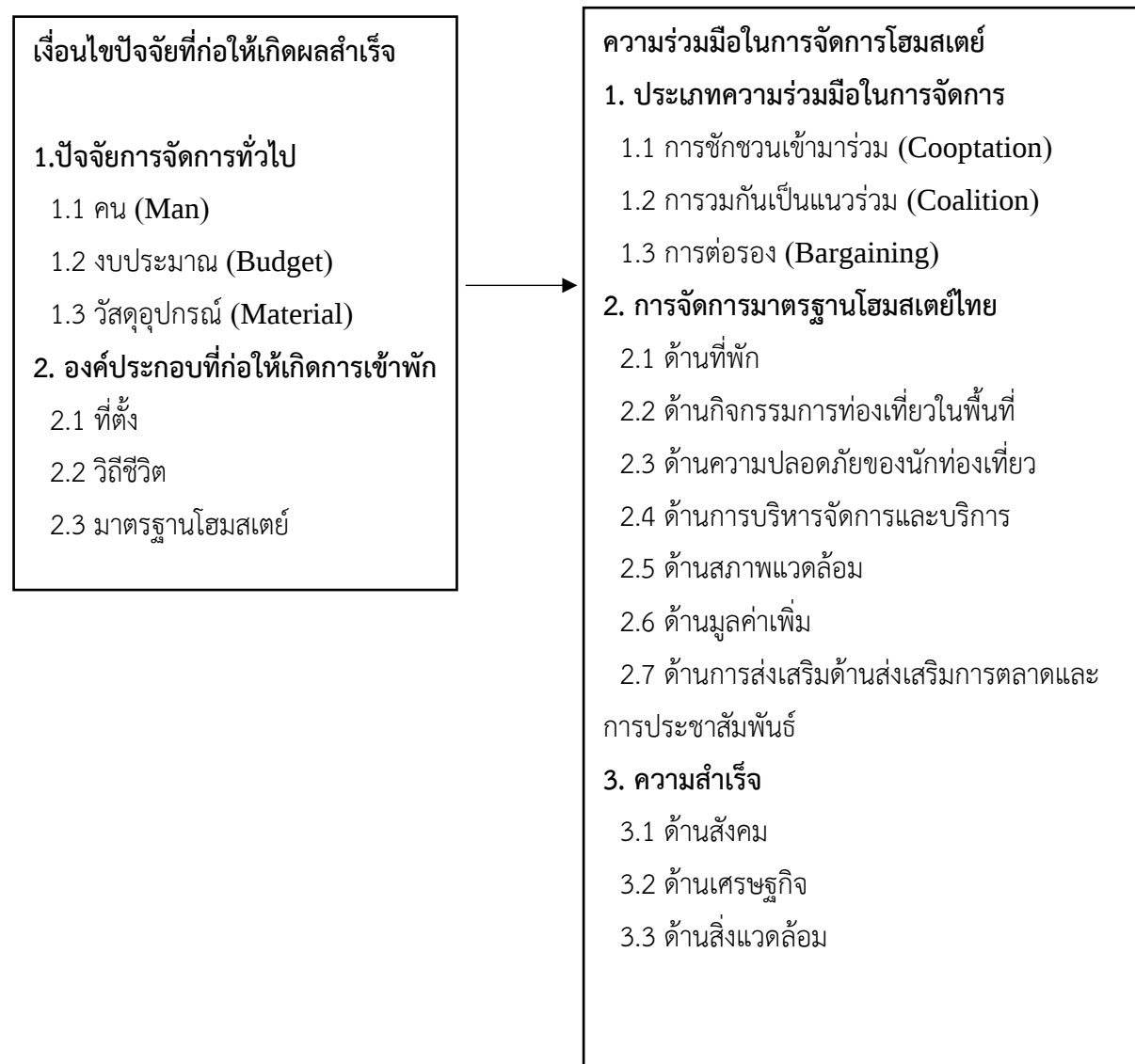
ผู้ศึกษาใช้เป็นแหล่งข้อมูล มี 2 ส่วน คือข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นการข้อมูลที่ได้จากเอกสาร หนังสือ บทความ ยุทธศาสตร์จังหวัดและเทศบาล แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ โดยเป็นการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการเก็บข้อมูลซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ (Interviews) โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ทั้ง 2 ส่วน โดยภาครัฐประกอบด้วยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และตัวแทนคณะกรรมการ และชุมชนประกอบด้วยเจ้าของโฮมสเตย์มัคคุเทศก์ท้องถิ่น ผู้ประกอบการอื่นๆ และประชาชนทั่วไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) มาสรุปและตรวจสอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความแม่นยำ น่าเชื่อถือ และเพื่อความเข้าใจและพิจารณาประเด็นสำคัญ จากนั้นนำข้อมูลที่สรุปได้มาเรียบเรียง เพื่อการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่คล้ายคลึงกัน และตรวจสอบข้อมูล นำข้อมูลมาตีความและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำเสนอในรูปแบบเชิงพรรณนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์หมู่บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่ฮอน จังหวัดเชียงใหม่ จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้



แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์ของหมู่บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำเสนอได้ ดังนี้

1. ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของภาครัฐ “เริ่มจากเมื่อปี 2539 ในตอนนั้นผมเป็นผู้ใหญ่บ้านของแม่กำปอง คือตอนนั้นแม่กำปองเป็นหมู่บ้านในป่าไม่ค่อยมีอะไร ชาวบ้านก็ไม่ค่อยมีอาชีพที่มั่นคง มีแค่เก็บเมี่ยงเนาะ พวกใบเมี่ยงใบชา แต่มันก็จะเก็บได้แค่ประมาณพฤษภาคมจนถึงพฤศจิกายนประมาณนี้ หลังจากนั้นชาวบ้านก็จะมีอาชีพอะไร ที่นี้ก็ต้องไปรับจ้าง บางคนก็เข้าป่าล่าสัตว์บ้างตัดไม้ป่า มันก็มีปัญหาตามมาพวกไฟป่าอะไรแบบนี้ ที่นี้ผมก็เลยมาคิดว่าจะทำยังไงให้ชาวบ้านได้มีอาชีพที่มั่นคงขึ้นนอกจากการเก็บเมี่ยงกับกาแฟขาย ที่นี้ผมเห็นของหมู่บ้านศรีวังเขาทำโฮมสเตย์แบบนี้ ก็เลยเอามาเป็นตัวอย่าง ก็เลยชวนชาวบ้านว่าเรามาทำหมู่บ้านให้มันเป็นที่ท่องเที่ยวกัน ทำโฮมสเตย์แบบนี้แหละ ตอนแรกคนก็ถามว่าพ่อหลวงบ้านเรามันไม่มีอะไรเลยเขาจะมาทำอะไร มีแต่ป่า จะไปทำท่องเที่ยวได้ยังไง ผมก็เลยบอกว่ที่นี่แหละที่เราจะให้คนมาเที่ยวบ้านเรามากินข้าวบ้านเรา ให้เขามานอนค้างที่นี่แหละ ผมมองว่าเรามีทุนแล้วคือทรัพยากรธรรมชาติ ในหมู่บ้านเราก็มียิบสัปดาห์มีน้ำตก มีเมี่ยง กาแฟให้คนมาดู อากาศบ้านเราก็น่ามันเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องมาสัมผัสเอง มันจะหาซื้อกันก็ไม่ได้ ที่นี้พอผมอธิบายจนเขาเริ่มเข้าใจ เราก็เริ่มทำ ปีที่เริ่มทำคือปี 40 ก็ชวนชาวบ้านมาทำ ก็อธิบายให้เขาเข้าใจว่าเราต้องทำยังไง โฮมสเตย์มันคือการที่นักท่องเที่ยวมาอยู่กับเราได้ขายแค่เดียวกับเรานะอะไรแบบนี้ พอเขาสนใจก็เข้าร่วม จนปี 43 ก็เปิดเป็นทางการ ผมก็เป็นคนดูแลตั้งแต่นั้นมาจนปัจจุบัน อย่างตอนนี้ผมก็มีหน้าที่ในการดูแลรับผิดชอบเรื่องการจัดการโฮมสเตย์ ถ้ามีคนติดต่อเข้ามาต้องการที่พักนะวันที่เท่านี้ ๆ จำนวนกี่คนบอกมา ผมก็จะจัดการเช็คคิวโฮมสเตย์ละว่ารอบนี้ถึงคิวบ้านไหน แล้วมันจัดคนลงได้หมดมั๊ย ก็ดูลำดับจัดตารางการเข้าพัก เพราะเราจะต้องมีการบริหารจัดการเงินในการบำรุงหมู่บ้านด้วย ส่วนพวกกิจกรรมในชุมชนนี้เราก็มีส่วนช่วยสนับสนุน อย่างเดินป่าศึกษาธรรมชาติเนี่ย เราก็มีช่วยกันวางแผนว่าจะทำออกมายังไง เพราะมันต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้วย แล้วเราก็ให้ทำผลิตภัณฑ์อื่นขึ้นมา เหมือนเวลาเราไปเที่ยวไหนแล้วก็มีของฝากติดมือกลับไปด้วยแบบนี้ แต่อย่างบ้านเรานั้นก็มีจักสานอะไรอยู่แล้วก็เอามาขายได้ อย่างหมอนใบชาก็มีหน่วยงานข้างนอกมาให้คำแนะนำ อันนั้นก็ยังเป็นผลิตภัณฑ์มาจนถึงตอนนี้เหมือนกัน แต่ที่สำคัญคือการที่เราไปเที่ยวไม่ว่าจะเป็นที่ไหนก็ตาม เราต้องช่วยกันอนุรักษ์พื้นที่หรือธรรมชาติของชุมชนเขาด้วย เหมือนอย่างเราเนี่ย เรามีแค่ทุนทางธรรมชาติคนมาก็มาดูธรรมชาติเราก็อยู่กับธรรมชาติ เพราะฉะนั้นเราก็ต้องช่วยกันรักษาสິงแวดล้อม ต้องช่วยกันทุกส่วน เหมือนเรื่องแนวกันไฟอันนี้ที่สำคัญ อันนี้เรามีระเบียบร่วมกันว่าทุกบ้านต้องส่งตัวแทนไปช่วยกันทำแนวกันไฟป่า ถ้าบ้านไหนไม่ไปก็จะถูกปรับ เมื่อก่อนปรับสามร้อยบาท แต่ที่นี้สามร้อยมันก็ไม่เท่ากับค่าแรงขั้นต่ำเนาะ คนที่ไม่ไปมันก็ไปจ้างคนไปทำ

แทน แล้วก็บ่อยๆเข้า แล้วก็หลายคน ที่นี้มันก็จะมีปัญหาว่าถ้าไม่มาทำด้วยตัวเองมันก็จะขาดจิตสำนึกร่วมกัน เลยลงมติใหม่ว่าเพิ่มค่าปรับขึ้นเป็น 500 บาท ที่นี้ก็ไม่ค่อยมีใครจะอยากจ้างคนอื่นแล้ว เพราะว่าเสียตายเงิน แบบนี้มันเป็นการตระหนักร่วมกันได้ว่าเราต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน แล้วก็อย่างบ้านเราก็มีให้ชาวบ้าน สร้างผลิตภัณฑ์ออกมาขายให้กับนักท่องเที่ยวได้ คือใช้ของในชุมชนที่เรามีนี่แหละ อย่างเมี่ยงหรือใบชาเนี่ยก็ เอามาทำหมอนใบชา เราก็มีโรงทำหมอนใบชา เป็นของฝากที่ระลึกได้ หรือกาแฟก็มีก็ทำได้ อย่างบางที่ คณะกรรมการไปดูงานจังหวัดอื่น ไปออกบูธหรือสัมมนาอะไรพวกเนี่ย เราก็เอาผลิตภัณฑ์ของเราไป โฮมสเตย์ มันก็เป็นผลิตภัณฑ์แต่เป็นสิ่งที่ผู้คนต้องมาสัมผัสเองนะ เวลาเราไปเราก็อย่างอื่นไปนำเสนอก็จะเป็นหมอนใบชาเนี่ยแหละแล้วก็กาแฟของแม่กำปอง” (ธีรเมศร์ ขจรพัฒนภิรมย์, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2561)



แผนภาพที่ 2 การสัมภาษณ์นายธีรเมศร์ ขจรพัฒนภิรมย์ ที่ปรึกษาหมู่บ้านแม่กำปอง
เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2561

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของชุมชน “แม่ทำโฮมสเตย์มาตั้งแต่ป้อหลวงน้อยเป็นป้อหลวงนูนกา มีอะหยังแม่กะยะกะเขา ของแม่เนี่ยมีสามห้องนอนกับห้องน้ำสองห้อง แต่ก็ได้หลายคนข้างนอกกะนอนได้ แม่ยะเองทุกอย่าง อย่างถ้าป้อหลวงเป็นว่าเดียวจะมีแขกมาพักนะ วันที่เท่านี้ มากันก็คนนี่ เฮากะต้องเตรียม แล้วจัดการที่หลับที่นอนเตรียมไว้ พอเขามาถึงก็ทำอาหาร เพราะโฮมสเตย์เนอะเขาก็ต้องกินข้าวกับเราไงเราก็เตรียม ตอนแลงแม่กะเตรียมไว้ แล้วก็ตอนเช้าแม่ก็เตรียมบางที่แม่กะถามเป็นจะกินอะหยัง น้ำพริกถ้าแม่ยะได้แม่กะยะหื้อเป็นเนาะ บางที่คนเมืองกะอยากกินต้มยำอ้อแม่กะยะ เฮากะถามแขกได้แขกกะบอกเฮาได้เหมือนได้อยู่บ้านเนาะลูกเนาะ มีหยังกะบอกได้ บ้านสะอาดป่าสะอาดบอกได้หมดเพราะว่าแม่ยะเอง แต่บางคนเขาก็จ้างแม่บ้านเอา แต่ของแม่ยะเองหมด เวลาที่มีกิจกรรมเฮาไปรวม ถ้าไปป่าได้ก็ให้ลูกหลานไปเพราะป้อหลวงว่าให้ทุกคนมีจิตสำนึกร่วมกัน อย่างถ้าไปทำแนวกันไฟอ้อเฮาต้องไปทุกบ้าน ป่าไปป่าได้ต้องเสียค่าปรับห้าร้อยอ้อ” (ศรีทัพ แก้วกลิ้ง, สัมภาษณ์, 11 พฤศจิกายน 2562)



แผนภาพที่ 3 การสัมภาษณ์แม่ศรีทัพ แก้วกลิ้ง เจ้าของโฮมสเตย์ เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2562



แผนภาพที่ 4 การพูดคุยกับลุงสมศักดิ์ ทิพย์มหาวัน เจ้าของโฮมสเตย์และมัคคุเทศก์ท้องถิ่น หลังจากการเดินศึกษาธรรมชาติ เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2562



แผนภาพที่ 5 การทำหมอนใบชา หนึ่งในผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้านแม่กำปอง

จากการศึกษาเห็นได้ว่า ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์หมู่บ้านแม่กำปองนั้น เกิดขึ้นตั้งแต่การรวมกลุ่มของสมาชิกโฮมสเตย์ ซึ่งมาจากการชักชวน (Cooptation) ของนายธีรเมศร์ ขจรพัฒนภิรมย์ หรือพ่อหลวงพรหมมินทร์ พวงมาลา ซึ่งได้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านในขณะนั้น ด้วยวิสัยทัศน์ของผู้นำซึ่งต้องการพัฒนาชุมชนที่ค่อนข้างห่างไกลให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวและเพื่อเพิ่มรายได้ ยกระดับ

คุณภาพชีวิตของชาวบ้าน จึงได้มีการรวมกลุ่มเป็นแนวร่วมเดียวกันเพื่อดำเนินงานร่วมกัน (Coalition) ซึ่งก็คือ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับโฮมสเตย์ จากความร่วมมือในเบื้องต้นนั้นได้นำไปสู่ความร่วมมือในการ จัดการโฮมสเตย์ร่วมกันระหว่างภาครัฐและชุมชนตามมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ทั้ง 7 ด้าน ประกอบด้วย ด้านที่พัก ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและ บริการ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านมูลค่าเพิ่ม ด้านการส่งเสริมด้านส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์

โดยการดำเนินการตามบทบาทดังกล่าวนี้ เป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นตามภาระหน้าที่ของแต่ละภาค ส่วน ภายใต้เป้าหมายเดียวกันคือการจัดการโฮมสเตย์ของชุมชน และเพื่อผลลัพธ์สุดท้ายคือเพื่อการท่องเที่ยว ของชุมชนโดยที่จากความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่นำไปสู่ความสำเร็จของชุมชน ทั้ง ด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม

2. เงื่อนไขความสำเร็จที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโฮมสเตย์หมู่บ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วย แก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

เงื่อนไขความสำเร็จที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโฮมสเตย์หมู่บ้านแม่กำปองนั้น ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 2 ประการ คือ ปัจจัยการจัดการทั่วไป ประกอบด้วย คน (Man) งบประมาณ (Budget) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดการเข้าพัก ประกอบด้วย ที่ตั้ง วิถีชีวิต และมาตรฐานโฮมสเตย์

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ภาครัฐและชุมชนให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกคือ องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดการเข้าพัก โดยมีที่ตั้งเป็นปัจจัยหลัก ด้วยลักษณะทางกายภาพของหมู่บ้านแม่กำปอง ที่อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,300 เมตร สภาพพื้นที่ของหมู่บ้านรายล้อมไปด้วยภูเขา มีไร่ชา กาแฟ น้ำตกและป่าที่อุดมสมบูรณ์ (ดอยม่อนล้าน) มีสภาพอากาศเย็นตลอดปี และเย็นจัดในช่วงปลายปี ทำเลที่ตั้งจึง เป็นทุนสำคัญของชุมชนในการเกิดการท่องเที่ยวหมู่บ้านแม่กำปอง และอีกปัจจัยที่มีความสำคัญควบคู่กับ ปัจจัยทางพื้นที่คือ คน (Man) เป็นปัจจัยการจัดการทั่วไป แต่มีความสำคัญในการพัฒนา ชุมชนมีส่วนร่วมด้วย การร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรมอันเกี่ยวกับการพัฒนาและการจัดการโฮมสเตย์อย่างสม่ำเสมอและ ต่อเนื่อง เช่น การซ่อมบำรุงฝ่ายของชุมชน การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามระเบียบของชุมชน การให้ ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีของชุมชน และการที่คณะกรรมการของชุมชนรับฟัง ข้อเสนอจากชุมชน จนกระทั่งนำไปเสนอต่อหน่วยงานหรือนำไปปฏิบัติ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนมาได้อย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

1. **ลักษณะภูมิประเทศ** หมู่บ้านแม่กำปอง ตั้งอยู่บริเวณหุบเขา มีป่าไม้ล้อมรอบ มีลำธารไหลผ่านชุมชน มีสภาพอากาศเย็นตลอดปี มีเส้นทางสัญจรคดเคี้ยวสวยงามตามแนวเขาทำให้มีสภาพแวดล้อมที่น่าสนใจต่างจากที่ท่องเที่ยวอื่น
2. **ลักษณะทางสังคม** วิถีชีวิตของชาวบ้านซึ่งเป็นชาวพื้นเมืองแต่อาศัยอยู่นครโดยมีอาชีพหลักคือการเก็บเมี่ยง(ใบชา)และเมล็ดกาแฟ มีประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของตนเอง
3. **มาตรฐานที่พัก** โฮมสเตย์ทุกหลังผ่านการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ระดับประเทศและได้รับรางวัลมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยต่อเนื่องมากกว่า 3 ปี

3. ความสำเร็จ

- 3.1 **ด้านสังคม** มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า เข้าถึงชุมชน และมีอาชีพที่มั่นคงทั้งจากการเกษตรและการท่องเที่ยว
- 3.2 **ด้านเศรษฐกิจ** การท่องเที่ยวทำให้มีโฮมสเตย์ร้านค้า และบริการเกิดขึ้นในชุมชน จากรายได้โดยเฉลี่ยหลักหมื่นบาทต่อปี เพิ่มขึ้นเป็นหลักแสนบาทต่อปี
- 3.3 **ด้านสิ่งแวดล้อม** การร่วมกันอนุรักษ์ป่าไม้ ทำให้น้ำของชุมชนยังคงอุดมสมบูรณ์มีน้ำสำหรับใช้ตลอดปี สภาพแวดล้อมของชุมชนไม่เสื่อมโทรม

ความร่วมมือในการจัดการโฮมสเตย์

1. ประเภทความร่วมมือในการจัดการ

- 1.1 **การชักชวนเข้าร่วม (Cooptation)** มีการชักชวนเข้าร่วมเป็นสมาชิกโฮมสเตย์โดยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีทักษะการวางแผนและการจัดการ รวมถึงมีความสามารถในการเจรจา และยังคงเป็นผู้ที่มีบทบาทตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- 1.2 **การรวมกันเป็นแนวร่วม (Coalition)** ชาวบ้านสมัครใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกโฮมสเตย์และร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- 1.3 **การต่อรอง (Bargaining)** มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลของชุมชนสู่หน่วยงานรัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว

2. การจัดการมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

- 2.1 **ด้านที่พัก** การเคร่งครัดในการดูแลที่พักให้สะอาดอยู่สม่ำเสมอ เช่น ห้องน้ำ เตียงนอน สภาพแวดล้อมในบ้าน
- 2.2 **ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่** มีเส้นทางและกิจกรรมการเดินศึกษาธรรมชาติของชุมชน และศึกษาชุมชน มุ่งองค์ความรู้และกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับเมี่ยง(ใบชา) หมอนใบชา และการคั่วกาแฟ
- 2.3 **ด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว** ดูแลโครงสร้างที่พักให้มั่นคงปลอดภัยอยู่เสมอ มีสถานพยาบาลและหน่วยปฐมพยาบาลใกล้ชุมชน
- 2.4 **ด้านการบริหารจัดการและบริการ** มีจัดตั้งกลุ่มสมาชิกโฮมสเตย์ซึ่งมีรูปแบบการบริหารจัดการแบบสหกรณ์ มีศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนบริการนักท่องเที่ยว และมีการร่วมกันกำหนดข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน และร่วมกันประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยว
- 2.5 **ด้านสภาพแวดล้อม** มีน้ำตกแม่กำปองแหล่งน้ำสำคัญของชุมชน และมีโบราณสถานเป็นโบสถ์โบราณกลางน้ำอายุเกือบร้อยปี
- 2.6 **ด้านมูลค่าเพิ่ม** ผลิตภัณฑ์แปรรูปของชุมชน เช่น ใบชาแห้ง หมอนใบชา เมล็ดกาแฟคั่วบด เป็นต้น
- 2.7 **ด้านการส่งเสริมด้านส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์** การจัดทำเว็บไซต์สำหรับหมู่บ้านแม่กำปองเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์บนสื่อออนไลน์ และการออกงานแสดงผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวทั่วประเทศ

แผนภาพที่ 6 ความร่วมมือในการจัดการโฮมสเตย์หมู่บ้านแม่กำปอง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์ของหมู่บ้านแม่กำปอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์ พบว่า ความร่วมมือในการจัดการโฮมสเตย์ของหมู่บ้านแม่กำปองเป็นการจัดการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องภายใต้หลักปฏิบัติร่วมกันของชุมชน เช่น กิจกรรมการล้างฝาย การทำแนวกันไฟป่า การร่วมกันสำรวจพื้นที่เพื่อสร้างจุดท่องเที่ยวในชุมชน กิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์วิถีชีวิต วัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนอย่างเข้มแข็งทั้งยังช่วยกันส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวของนักท่องเที่ยวอีกด้วย เช่น ประเพณีเป็ง ประเพณีที่นักท่องเที่ยวค่อนข้างให้ความสนใจเนื่องจากการปล่อยโคมของหมู่บ้านแม่กำปองเป็นการปล่อยโคมท่ามกลางป่าไม้ธรรมชาติทำให้มีความสวยงามแตกต่างจากสถานที่อื่น รวมถึงมีพิธีการเดินขึ้นเขาวงกตเวลากลางคืนไปยังศาลาบนยอดเขา ซึ่งเป็นการเดินขึ้นไปนมัสการและรับพรจากพระสงฆ์เพื่อความเป็นสิริมงคล โดยในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นั้นจะมีตัวแทนของภาครัฐ ทั้งสมาชิกสภาเทศบาล ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มแม่บ้าน และคณะกรรมการ สับเปลี่ยนหมุนเวียนในการร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และในส่วนของชุมชนเองก็มีการให้ตัวแทนของทุกบ้านเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของรัตนชัย คงมัน (2548 : 36) ศึกษาการวิเคราะห์โครงสร้างการจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ในจังหวัดเชียงใหม่พบว่าหมู่บ้านแม่กำปองมีการจัดการชุมชนโดยชุมชนมีส่วนร่วมในธุรกิจโฮมสเตย์ร้อยละ 86.12 ของประชากรทั้งหมด

เงื่อนไขปัจจัยในการจัดการโฮมสเตย์ พบว่า การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนแม่กำปองมีความสำเร็จเกิดขึ้น 3 ด้านด้วยกันคือ ด้านสังคม ในการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรม รวมไปถึงอาหารท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ได้รับการอนุรักษ์และถูกแนะนำให้เป็นที่รู้จักสำหรับคนทั่วไปมากขึ้น ด้านเศรษฐกิจมีมืออาชีพเสริมจากการทำเกษตรกรรม ทำให้มีรายได้มั่นคงมากขึ้น และในด้านสิ่งแวดล้อมการท่องเที่ยวทำให้ชาวบ้านเกิดความตระหนักรู้ และร่วมมือกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าชุมชนจะสามารถจัดสรรงบประมาณสำหรับหมุนเวียนในชุมชนได้ และมีความร่วมมือที่เข้มแข็งแต่ปัจจัยในการจัดการด้านบุคลากรยังเป็นสิ่งที่ชุมชนยังคงต้องการทั้งการเพิ่มจำนวน และการเพิ่มความสามารถของบุคลากร โดยเฉพาะในกลุ่มของมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อให้เพียงพอสำหรับให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเดา โต้งสูงเนิน (2543 : 65) ศึกษาการบริหารจัดการท่องเที่ยวเกษตร กรณีศึกษาบ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ และผลการศึกษาของอติรส หยงสตาร์ (2547 : 32) ศึกษาการประเมินผลการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติหอดเจ้าไหม จังหวัดตรัง ซึ่งได้กล่าวถึงปัจจัยด้านบุคลากรงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์ของหมู่บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรมีการเพิ่มจุดท่องเที่ยวภายในชุมชน เนื่องจากในปัจจุบันจุดท่องเที่ยวของชุมชนมีเพียง 4 จุด คือ โบสถ์โบราณกลางน้ำ น้ำตกแม่กำปอง กิ่วผี้น และร้านกาแฟที่สามารถมองเห็นทิวทัศน์ได้ทั้งชุมชน ดังนั้น ชุมชนควรมีการเพิ่มจุดท่องเที่ยวหรือความน่าสนใจให้นักท่องเที่ยว เพื่อสร้างแรงจูงใจและการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว

2. ควรศึกษาแนวทางในการเพิ่มความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก การสถานะนักท่องเที่ยวล้นเกินความสามารถ (Over Capacity) ของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาแห่งประเทศไทย. (2560). โฮมสเตย์บ้านแม่กำปอง. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2560. แหล่งที่มา: <http://www.homestaythai.net/Homepages/ViewHomestay/11/โฮมสเตย์บ้านแม่กำปอง>.
- จักรพันธ์ ภูมิสุทธาผล. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปอง ตำบล ห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่. หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เดชา ไต๋สูงเนิน. (2543). การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาบ้านม่วงคำตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัตนชัย คงมัน . (2548). การวิเคราะห์โครงสร้างการจัดการของการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ในจังหวัดเชียงใหม่. หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ .
- วรรณพร วณิชขานุกร. (2540). นิเวศท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพมหานคร: ทรรปณ์ศิลป์.
- สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2561). ชุมชนแม่กำปอง. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2561. แหล่งที่มา http://www.cbt-i.or.th/?ge=travel&travel_ge=show_travel&gen_lang
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2551). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. ขอนแก่น: หจก.ขอนแก่นการพิมพ์.
- อติรส หยงสตาร์. (2547). ศึกษาการประเมินผลการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.